

КЛАСИФІКАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: НАУКОВО- МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

БУТЕНКО Віктор Борисович - аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК 343.85

DOI 10.32782/NP.2022.1.16

У статті здійснено науково-методологічний аналіз підходів до класифікації суб'єктів протидії злочинності. Визначено, що у роботах вітчизняних і зарубіжних кримінологів другої половини ХХ сторіччя – початку ХХІ сторіччя відсутня одностайна позиція щодо позначення діяльності, спрямованої на зменшення тиску криміногенних факторів та негативного впливу злочинності, а також суб'єктів зазначеної діяльності. Для проведення науково-методологічного аналізу обрано використання терміна «суб'єкти протидії злочинності» та надано його авторську дефініцію. Визначено, що правильне окреслення складових елементів системи протидії злочинності та визначення їхньої відповідності поставленим завданням є необхідною методологічною основою здійснення кримінологічних досліджень. Акцентовано увагу, що класифікація суб'єктів протидії злочинності дозволяє більш рельєфно визначити роль та специфіку функціонування окремих суб'єктів протидії злочинності, що, у свою чергу, надає органам управління протидією злочинності можливість здійснювати комплексне планування протидії злочинності, уникнення дублювання окремих функцій або повноважень, забезпечити належний рівень взаємодії під час вирішення загальних завдань протидії злочинності. Проаналізовано ступінь наукової розробленості питання класифікації суб'єктів протидії злочинності, на основі чого запропоновано авторський підхід щодо вказаного питання. Визначено основні критерії класифікації суб'єктів протидії злочинності: 1) функціональна ознака; 2) спеціалізація;

3) масштаб функціонування; 4) періодичність (режим) здійснюваної діяльності. На основі цього проведено класифікацію суб'єктів протидії злочинності. Визначено, що класифікація суб'єктів протидії злочинності за заявленими критеріями формує методологічну основу до розгляду статусу і функціональних ознак суб'єктів протидії злочинності та має обов'язково враховуватися при внесенні змін до чинних нормативно-правових актів, що визначають діяльність суб'єктів протидії злочинності.

Ключові слова: протидія злочинності, суб'єкт протидії злочинності, система суб'єктів протидії злочинності, класифікація.

Постановка проблеми

На сьогодні протидія злочинності є однією з найбільш актуальних і запитуваних сфер соціального управління. Саме ефективність досягнення цілей, поставлених перед системою протидії злочинності, є важливою умовою забезпечення прав людини, розвитку держави і нації за всіма іншими напрямками. При цьому найправильніше визначення та формування змісту складових елементів системи протидії злочинності та засад їхньої діяльності визначає ефективність функціонування системи протидії злочинності в цілому. Відповідно, дослідження методологічних основ функціонування системи протидії злочинності слід визнати актуальним.

**Аналіз останніх досліджень
і публікацій**

Аналізуючи вітчизняні і зарубіжні наукові джерела другої половини ХХ сторіччя – початку ХХІ сторіччя, що стосуються зменшення тиску криміногенних факторів та негативного впливу злочинності, слід зазначити, що дослідники притримуються доволі різних позицій щодо поняття самого процесу протидії злочинності і, відповідно, щодо системи суб'єктів такої протидії, засобів і методів досягнення зазначеної магістральної цілі. Звернемо також увагу, що поряд з терміном «протидія злочинності» (О. Балобанова, О. М. Бандурка, В. М. Бесчастний, Л. М. Давиденко, **А. П. Закалюк**, О. М. Ігнатів, В. М. Куц, **М. І. Мельник**, Ю. В. Орлов, Ю. А. Пономаренко, Г. В. Форос, О. Ю. Шостко) паралельно або інклюзивно використовуються такі термінологічні конструкції, як «запобігання злочинності», «попередження злочинності», «превенція» (Г. В. Дашков, В. В. Голіна, В. М. Кудрявцев, О. Б. Сахаров, В. П. Шупілов), «боротьба зі злочинністю» (В. К. Звирбуль, І. І. Карпець, Б. В. Коробейніков, М. П. Косоплечев, Г. М. Мінковський, К. Ф. Скворцов, **П. Л. Фріс**), «контроль над злочинністю» (**Р. Кларк**, Н. Кріті, **В. В. Лунєєв**, **М. А. Погорецький**, В. Фокс, **В. П. Шеломенцев**) тощо. Різними є позиції науковців щодо змісту протидії злочинності, суб'єктів такої протидії, можливості об'єднання їх у єдину систему, а також їх класифікації. Правильне окреслення складових елементів системи протидії злочинності та визначення їх відповідності поставленим завданням є основою здійснення кримінологічних досліджень практично за будь-яким напрямом. Враховуючи відсутність консолідованої наукової позиції щодо класифікації суб'єктів протидії злочинності, **метою цієї статті** є вироблення авторського підходу до класифікації суб'єктів протидії злочинності як методологічної основи дослідження закономірностей та вдосконалення функціонування системи протидії злочинності в Україні.

Виклад основного матеріалу

У найбільш загальному значенні під класифікацією розуміють систему розподілу

предметів, явищ або понять на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями [1, с. 544]. Відповідно, під класифікацією суб'єктів протидії злочинності слід розуміти їх поділ за певними критеріями, що визначають їх місце, функції, взаємовідношення або інші властивості в межах визначеної вище системи суб'єктів протидії злочинності. Під суб'єктами протидії злочинності пропонуємо розуміти державні органи, державні й недержавні установи та організації, фізичних осіб, які здійснюють обумовлені їхньою компетенцією, правами або громадянським обов'язком заходи щодо організації протидії злочинності, припинення або попередження кримінальних правопорушень. При чому, на нашу думку, яку зокрема розділяють такі вчені, як О. М. Бандурка, Є. О. Гладкова, В. В. Голіна, В. К. Звирбуль, О. М. Литвинов, В. Д. Малков, суб'єкти протидії злочинності слід розглядати як цілісну систему. Під системою суб'єктів протидії злочинності, на нашу думку, слід розуміти сукупність суб'єктів, об'єднаних за функціонально-структуровою ознакою, що здійснюють цілеспрямований взаємоузгоджений вплив, спрямований на зниження інтенсивності кримінально протиправних проявів, усунення причин та умов злочинності.

Говорячи про класифікацію суб'єктів протидії злочинності, слід відзначити, що вона має не лише теоретичне, а й важливе практичне значення. Зокрема, класифікація суб'єктів протидії злочинності дозволяє більш рельєфно визначити роль та специфіку функціонування окремих суб'єктів протидії злочинності, що, у свою чергу, надає органам управління протидією злочинності можливість здійснювати комплексне планування протидії злочинності, уникнення дублювання окремих функцій або повноважень, забезпечити належний рівень взаємодії під час вирішення загальних завдань протидії злочинності.

У науковій літературі відступній єдиний підхід до класифікації суб'єктів протидії злочинності. Окрім того, як уже зазначалося, фахівці використовують різні терміни для позначення цілеспрямованого впливу на злочинність (протидії злочинності) і, відповідно, суб'єктів, які реалізують вказану ді-

яльність. Під час аналізу наукових підходів щодо класифікації суб'єктів протидії злочинності припустимо рівнозначність термінів суб'єкти протидії злочинності, суб'єкти запобігання злочинності, суб'єкти превентивної діяльності тощо.

Так, наприклад, А. П. Закалюк зазначає, що існують різні підстави диференціації суб'єктів запобігання злочинності, зокрема, згідно з класифікацією виконуваних запобіжних заходів або видів запобіжної діяльності, а саме: її рівнів, масштабу, спеціального цільового призначення, застосовуваних засобів тощо. Найбільш практично орієнтованим дослідник вважає поділ суб'єктів запобігання злочинності за функціональною ознакою, насамперед реальним впливом виконуваних ними функцій та відповідних їм видів діяльності на усунення (нейтралізацію) детермінантів злочинності та злочинних проявів. Відповідно, за функціональною ознакою А. П. Закалюк поділяє суб'єктів запобігання злочинності на наступні групи:

а) органи та організації, які керують цією діяльністю, організують її, створюють систему управління нею (органи державної влади та управління, органи місцевого самоврядування);

б) органи та організації, стосовно яких запобігання злочинності та злочинних проявів віднесено або має бути віднесено до основних завдань і функцій (МВС, СБУ, прокуратура, суд, спеціалізовані громадські організації);

в) органи, установи, організації, функції та повноваження яких не мають цільового спрямування на запобігання злочинності та злочинним проявам, але їхня діяльність посередньо впливає на запобіжні процеси щодо детермінантів злочинності та окремих злочинів (заклади освіти, культури, охорони здоров'я, соціальної допомоги, адміністрація підприємств, установ, організацій тощо) [2, с. 346].

Аналогічний підхід поділу суб'єктів протидії злочинності та попередження злочинів було обрано й Г. В. Форос. Дослідниця також вказує, що можливо виділення й інших підстав класифікації названих суб'єктів, наприклад, за рівнем, масштабом, спеціальним цільовим призначенням застосову-

ваних засобів тощо, проте, як вона цілком вірно зазначає, всі вони мають відповідати загальним принципам класифікації, передусім однопорядковості, і проведення за єдиною підставою тощо [3, с. 180].

О. М. Бандурка і Л. М. Давиденко під час здійснення класифікації суб'єктів запобігання злочинам також обрали за основу функціональний фактор, на основі якого вчені визначали наступні групи суб'єктів запобігання злочинам:

1) суб'єкти, які визначають основні напрями, завдання, форми й методи запобігання та протидії злочинності в країні;

2) суб'єкти, що здійснюють інформаційно-аналітичне забезпечення запобігання та протидії злочинності;

3) суб'єкти, які виявляють криміногенні фактори і сигналізують про них;

4) суб'єкти, що безпосередньо реалізують заходи з реагування на окремі злочини, а також заходи щодо послаблення або нейтралізації криміногенних факторів, зокрема щодо корекції особистісних деформацій та усунення обставин, що їх сформували [4, с. 100].

В.К. Звирбуль вказує, що класифікація суб'єктів запобігання злочинів може бути здійснена за різними підставами і пропонує поділити їх на наступні три базових групи: 1) суб'єкти, які безпосередньо ведуть індивідуальні профілактику; 2) суб'єкти, які здійснюють профілактику в ході виконання своїх контрольних і правоохоронних функцій; 3) суб'єкти, що реалізують переважно керівництво або координацію діяльності з попередження злочинів [5, с. 73]. Вбачається, що здійснена дослідником класифікація суб'єктів запобігання злочинів більш відповідає ознакам типологічного поділу, оскільки вона фактично базується не лише на функціональній засаді, а й враховує рівневу організацію діяльності останніх.

В. В. Голіна здійснює поділ суб'єктів запобігання злочинності за специфікою запобіжної діяльності, розрізняючи суб'єкти, які: 1) визначають її основні напрями, завдання, форми (політику боротьби зі злочинністю), планують, спрямовують та контролюють її, забезпечують її правове регулювання; 2) здійснюють безпосереднє управління і ко-

ординацію окремими напрямками і учасниками запобігання злочинності; 3) виявляють та пізнають об'єкт запобіжного впливу та інформують про них інших суб'єктів; 4) виконують запобіжні заходи щодо випередження, обмеження, усунення криміногенних явищ та процесів, захисту соціальних благ і особи; 5) реалізують заходи щодо відвернення і припинення злочинів і злочинності. Множинність суб'єктів запобіжної діяльності становить систему суб'єктів, що зумовлено різноманітністю об'єктів запобіжного впливу [6, с. 166].

О. М. Джуца і А. В. Кирилюк під час дослідження теоретичних основ запобігання злочинам окремо не зупиняються на класифікації суб'єктів такої діяльності, проте аналіз вказаних положень дозволяє визначити їх умовний поділ на державні органи та недержавний акторів, до яких дослідники відносять громадські організації, трудові колективи і громадян [7, с. 202-203].

П. М. Кобець поділяє суб'єктів попередження злочинності на суб'єктів загальнопопередження злочинності, до яких він перш за все відносить державу і всі інститути громадянського суспільства, і суб'єкти спеціального попередження злочинності. До останніх автор відносить як державні, так і недержавні, спеціалізовані та неспеціалізовані інститути, наприклад, голову держави, органи законодавчої і виконавчої влади, багаточисленні органи державного контролю тощо [8, с. 108].

В. В. Василевич, провівши дослідження кримінологічної політики України, запропонував наступну структуру суб'єктів запобігання злочинам, а саме:

- 1) державні органи, які визначають державну політику у сфері боротьби зі злочинністю;
- 2) державні органи, які здійснюють координацію діяльності у сфері запобігання злочинам;
- 3) державні органи, які здійснюють правоохоронну діяльність у сфері запобігання злочинам;
- 4) органи, установи, організації та окремі громадяни діяльність яких безпосередньо не пов'язана із запобіганням злочинів, водночас реалізація повноважень чи виконан-

ня громадянського обов'язку безпосередньо впливає на усунення причин та умов злочинів [9, с. 141].

У той же час дослідник вказує, що наведеним суб'єктам запобігання злочинам бракує ознаки системності і віднесення їх до суб'єктам запобігання злочинам відбувається головним чином з огляду на те, як вони визначені в нормативних актах [9, с. 142].

Дослідивши наукові підходи до класифікації суб'єктів протидії злочинності, слід зазначити, що хоча більшість дослідників використовують відмінні підстави щодо їх поділу, всі вони відображують особливості сучасного стану й особливості системи протидії злочинності та мають практичну значимість. У межах здійснюваного науково-методологічного аналізу та базують на результатах досліджень інших науковців, пропонуємо розглянути власну спробу класифікації суб'єктів протидії злочинності. З метою здійснення системно-структурної характеристики суб'єктів протидії злочинності вважаємо доцільним визначити наступні критерії їх класифікації: 1) функціональна ознака; 2) спеціалізація; 3) масштаб функціонування; 4) періодичність (режим) здійснюваної діяльності.

Відповідно до функціональної ознаки, тобто за специфікою виконуваних функцій в системі протидії злочинності, пропонуємо наступний поділ суб'єктів протидії злочинності:

- 1) суб'єкти протидії злочинності, що формують кримінологічну політику (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, органи місцевого самоврядування);
- 2) суб'єкти протидії злочинності, що здійснюють загальну організацію та координацію протидії злочинності, а також її інформаційно-аналітичне забезпечення (Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи виконавчої влади);
- 3) суб'єкти протидії злочинності, що здійснюють правоохоронну діяльність та/або превентивну діяльність щодо кримінально-протиправних проявів (правоохоронні органи, інші державні та недержавні органи, громадяни).

Відповідно до спеціалізації суб'єктів протидії злочинності, враховуючи покладені на них цілі та завдання, доцільно виділити:

1) неспеціалізованих суб'єктів протидії злочинності. Як відомо, у системі протидії (профілактики) злочинності виділяється три основні рівні функціонування – загальносоціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний [10, с. 159-161]. Неспеціалізовані суб'єкти протидії злочинності діють на всіх рівнях протидії злочинності. Функція протидії злочинності для них не є основою чи професійно обумовленою і виконується супутньо зі їхніми основними функціями або повноваженнями. До неспеціалізованих суб'єктів протидії злочинності слід, зокрема, віднести суб'єктів, що здійснюють загальносоціальний вплив на злочинність. До останніх, передусім, відносять державні і недержавні заклади, установи і організації, що функціонують у соціально-культурній та економічній сферах, діяльність яких спрямована на усунення, послаблення та нейтралізацію процесів і явищ, які детермінують злочинність. Крім того, до неспеціалізованих суб'єктів слід віднести й діяльність громадян, які за власною ініціативою і в межах наданих законом повноважень реалізують функції щодо протидії злочинності в найбільш широкому розумінні такої діяльності. Діяльність неспеціалізованих суб'єктів реалізує та всебічно сприяє виконанню функцій протидії злочинності, забезпечує гнучкість усієї системи, надає додаткові імпульси для її розвитку і самокорегування діяльності;

2) спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності. До них слід віднести державні органи, а також різноманітні державні та недержавні установи і організації, основна функціональна ознака яких пов'язана з протидією злочинності. До спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності насамперед слід віднести правоохоронні органи та органи кримінальної юстиції, а також організації, основною функцією яких є здійснення цілеспрямованого впливу на злочинність та її прояви. Так, до останніх можна віднести правозахисні організації, громадські організації з охорони громадського порядку і державного кордону, загони з охорони громадського порядку, створені органами

місцевого самоврядування, тощо. Вони також діють на всіх рівнях системи протидії злочинності, складаючи її стрижень, що забезпечує виконання стратегічних цілей протидії злочинності, стійкість всієї системи та прогнозованість її функціонування. У той же час слід відзначити, що закладений в основу системи протидії злочинності принцип подвійного підпорядкування, коли суб'єкти протидії злочинності одночасно знають управлінського впливу як з боку відповідних координаційних органів у системі протидії злочинності (наприклад, РНБО, місцевих державних адміністрацій), так і з боку своїх відомств, центральних апаратів, обумовлює певну дисфункцію в роботі спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності, оскільки часто їх пріоритети й поставлені завдання не збігаються. Як цілком влучно зауважує О. М. Литвинов, у найбільшому обсязі це проявляється на рівні конкуренції рішень органів влади та відомчих директив, наказів, вказівок і розпоряджень. Звідси впливає необхідність постійного узгодження діяльності всіх суб'єктів протидії злочинності на основі ретельно організованої взаємодії, що виключає і дублювання, і суперечність [11, с. 572].

За масштабом функціонування суб'єктів протидії злочинності можна поділити на:

1) суб'єктів протидії злочинності, що здійснюють свої функції на загальнодержавному рівні;

2) суб'єктів протидії злочинності, що здійснюють свої функції в межах окремого регіону/місцевості;

3) суб'єктів протидії злочинності, що здійснюють свої функції в межах певного підприємства, установи або організації, щодо певної групи людей або колективу;

4) суб'єктів протидії злочинності, що здійснюють свою діяльність щодо конкретного індивіду або певного кримінально протиправного прояву.

За режимом або періодичністю здійснюваної діяльності у сфері протидії злочинності слід визначити:

1) суб'єктів, що здійснюють протидію злочинності системно, постійно й безперервно. До цих суб'єктів слід насамперед віднести правоохоронні органи, діяльність

яких відповідно до правових та організаційних основ їх діяльності здійснюється на постійній основі. Так, наприклад, у ст. 12 Закону України «Про Національну поліцію», яка має назву «Безперервність», встановлено: «Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліції або поліцейського. 2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня» [12]. Вимога постійної оперативної готовності та невпинності діяльності щодо низки ключових правоохоронних органів і агенцій обумовлена необхідністю ефективного функціонування системи протидії злочинності та припинення кримінально протиправних проявів у будь-який час, що є основою суспільної стабільності та забезпечення громадської безпеки і правопорядку в країні;

2) суб'єктів, що здійснюють протидію злочинності періодично. При цьому така діяльність може здійснюватися відповідно до затвердженого графіку чи плану або реалізовуватися у зв'язку з виникненням специфічних подій, що потребують здійснення функцій протидії злочинності. Так, зокрема, заклади освіти відповідно до затвердженого графіку здійснюють профілактичні бесіди щодо додержання правил дорожнього руху, булінгу, інформаційної безпеки в мережі Інтернет; у той же час виникнення ситуацій, що підвищують ризик здійснення певних видів кримінально протиправної діяльності може вимагати посилення профілактичних зусиль у цій сфері.

3) суб'єктів, що здійснюють протидію злочинності разово або епізодично. До таких суб'єктів відноситься діяльність неспеціалізованих суб'єктів протидії злочинності, виконання функцій протидії злочинності, щодо яких обумовлено певною криміногенною ситуацією або ж їх ініціативною діяльністю, яка не має планового або періодичного характеру. До суб'єктів, що здійснюють протидію злочинності епізодично,

можна віднести проведення разових акцій щодо усунення криміногенних факторів, підвищення резистентності соціуму до кримінально протиправних проявів, загальнокультурного рівня населення тощо. У той же час врахування можливостей і потенціалу нерегулярних суб'єктів протидії злочинності під час реалізації різноманітних заходів протидії злочинності є суттєвим важелем підвищення ефективності діяльності постійних суб'єктів протидії злочинності та залучення широкого загалу на виконання завдань протидії злочинності.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Представлені критерії класифікації суб'єктів протидії злочинності, звичайно, не є вичерпними. У той же час вважаємо, що здійснення поділу суб'єктів протидії злочинності саме за заявленими критеріями формує методологічну основу до розгляду статусу і функціональних ознак суб'єктів протидії злочинності. На нашу думку, класифікація суб'єктів протидії злочинності має обов'язково враховуватися при внесенні змін до чинних нормативно-правових актів, що визначають діяльність суб'єктів протидії злочинності, з метою удосконалення окремих напрямів функціонування системи протидії злочинності та взаємодії її окремих складових. Подальшого дослідження потребують питання адаптації та удосконалення функціонування системи протидії злочинності в умовах гібридних кримінально-правових загроз.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. К. 2005. 1728 с.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. К. 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
3. Форос Г. В. Суб'єкти діяльності щодо попередження злочинів та протидії злочинності. *Правова держава*. 2012. № 14. С. 179-184.
4. Бандурка А. М., Давыденко Л. М. Преступность в Украине: причины и противо-

действие: монографія. Харьков: Основа, 2003. 368 с.

5. Криминология: Учебник/Под ред. акад. В.Н. Кудрявцева, проф. В.Е. Эминова. М., 1997. 512 с.

6. Криминологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б. М. Головкіна. Х.: Право, 2014. 440 с.

7. Криминологія : підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Чернеї, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац.акад. внутр. справ, 2020. 612 с.

8. Кобец П. Н. О субъектах предупреждения преступности. Международный научный журнал «Символ науки». 2015, №9. С. 107-108.

9. Василевич В. В. Криминологічна політика України [Текст] : монографія / В. Василевич. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с.

10. Криминологія. Академічний курс / Кол. авторів ; за заг. ред. О. М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 588 с.

11. Литвинов О. М. Суб'єкти протидії злочинності (ознаки). Велика українська криминологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 2: М-Я / редкол.: В. В. Сокуренок (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін. ; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків : Факт, 2021. С. 570-572.

12. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 р № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 01.07.2021).

SUMMARY

The article provides scientific and methodological analysis of the approaches to the classification of the crime combating subjects. It indicates that in the works of the national and foreign criminologists of the second half of the XX century - the beginning of the XXI century there is a lack of consolidated position on defining specific activity aimed at the decrease of the pressure produced by criminogenic factors and negative impact of crime. The author chooses the term "subjects of crime combating" to carrying out scientific and methodological analysis and works out his own definition of the term. It has been determined that the correct characteristic of the constituent elements of the crime combating system and defining their conformity of the set of specific tasks should be referred as an essential methodological basis for criminological research. Emphasis is placed on the fact that classification of the subjects of crime combating provides more transparent understanding the role and specifics of functioning of a separate crime combating subjects, which in turn facilitate managing crime combating authorities in carrying out comprehensive anti-crime planning, avoid duplication of functions or powers, provide a proper level of intercommunication in solving common problems of combating crime. The article defines the degree of scientific elaboration of the issue of classification of combating crime subjects. On the bases of this, the author elaborates his own approach to the issue. The main criteria for classification of combating crime subjects are determined as following: 1) functional feature; 2) specialization; 3) the scale of operation; 4) frequency (mode) of activities. Based on the defined criteria, the classification of combating crime subjects was carried out. The article defined that the classification of combating crime subjects according to the stated criteria forms a methodological basis for considering the status and functional characteristics of combating crime subjects and should be considered in providing amendments to current normative-legal acts regulating activity of combating crime subjects.

Key words: crime combating, subject of crime combating, the system of crime combating subjects, classification.